

Jos vanha tapa ei toimi, tarvitaan

KORJAUSLIIKE

1

Asetetaan

**TYÖ
ETUSIJALLE**

2

Käännetään

**OSAAMINEN
UUTEEN NOUSUUN**

3

**KEHITETÄÄN
HYVINVOINTIA**

vaikeinakin aikoina

4

Suomesta

**PUHTAIDEN
JA KESTÄVIEN
RATKAISUJEN
EDELLÄKÄVIJÄ**

5

Vahvistetaan Suomen

**TURVALLISUUTTA JA
KANSAINVÄLISTÄ ASEMAA**

Nyt on laitettava

SUOMI LIIKKEELLE

Suomi on suurten muutosvoimien keskellä. Väestömme ikääntyy ja työntekijöiden määrä vähenee. Julkisten palveluiden tarve kasvaa ja niiden rahoituksessa on kestävyysvaje. Kilpailukykyämme on heikentynyt ja elinkeinorakenteemme on murroksessa. Hyvinvointiamme ylläpidetään velaksi, niin taloudellisesti kuin ympäristönkin osalta. Digitalisaatio kumoaa vanhoja toimintamalleja.

Tämä kehitys koskettaa jokaista suomalaista kotia. Liian moni suomalainen ei löydä itselleen sopivaa työtä. Lääkärille pääsyä joutuu terveyskeskuksessa odottamaan liian pitkään. Lasten opetuksen laatu on taantunut maailman kirkkaimmasta kärjestä. Valtion ja kuntien verot vievät yhä suuremman osan kovalla työllä ansaitusta palkkapussista.

Suomi on saatava liikkeelle. Hyvinvointiyhteiskunta tarvitsee korjausliikkeen. Polkupyörä kaatuu, jos sitä lakkaa polkemasta. Samoin hyvinvointiyhteiskunta rapistuu, jos sitä lakataan uudistamasta. Leikkausten tie ei lopu, jollei taloutta saada kasvuun.

Meidän on tehtävä valinta. Ylläpidämmekö velkarahalla rapistuvaa hyvinvointiyhteiskuntaa? Vai teemmekö vaikeatkin päätökset? Se edellyttää, että asetamme työn etusijalle, uudistamme hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet ja laitamme suun säkkiä myöten.

Monimutkaisessa maailmassa ratkaisut eivät ole yksinkertaisia tai helppoja. Yksittäinen näppärältä kuulostava keino voi olla vain hyvin pieni osa kokonaisuutta. Muutos on nähtävä laajasti. Tarvitsemme pitkäjänteisesti tekoja – isoja ja pieniä. Kokoomus valitsee Suomen uudistamisen. Silloinkin, kun vaadittavat

päätökset eivät ole helppoja tai mukavia. Kokoomus valitsee liikkeen.

Kokoomus on maltillinen keskustaoikeistolainen kansanpuolue. Uskomme uudistuvaan hyvinvointivaltioon ja sosiaaliseen markkinatalouteen. Uskomme myös siihen, että nyt on keskityttävä oleelliseen. Tämä on Kokoomuksen vaihtoehto. Se on näkemyksemme tulevaisuudesta, jossa Suomi on paras maa syntyä, elää ja yrittää.

KOKOOMUS ESITTÄÄ VIISI KESKEISTÄ TAVOITETTA SUOMEN SUUNNAN KÄÄNTÄMISEKSI:

- 1) **Asetamme työn etusijalle.**
- 2) **Käännämme osaamisen uuteen nousuun.**
- 3) **Kehitämme hyvinvointia vaikeinakin aikoina.**
- 4) **Teemme Suomesta puhtaiden ja kestävien ratkaisujen edelläkävijän.**
- 5) **Vahvistamme Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä asemaa.**

Viisi keskeistä tavoitetta ja keskeiset toimintaa ohjaavat periaatteet

Työn, sivistyksen, hyvinvoinnin, ympäristön ja turvallisuuden teemat toteutuvat uuden tavan ja ohjaavien periaatteiden; määrätietoiseen päätöksenteon, digitaalisuuden ja joustavuuden avulla. Kaikki tämä tapahtuu talousraamin eli julkisen talouden suunnitelman puitteissa.

Jotta Suomi saadaan liikkeelle, se ei tarkoita ainoastaan tavoitteita – vaan myös tekoja. Muutos syntyy vasta, kun löydämme kansakuntana paremman tavan toimia.

Tarvitsemme määrätietoisempaa poliittista päätöksentekoa, digitalisaation mahdollisuuksiin tarttumista sekä sääntelyn purkamista. Samalla hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus on laitettava kestäväälle pohjalle.

Vaikeiden muutosten johtaminen edellyttää luottamusta. Me olemme kaikki samassa veneessä. Tuota tunnetta on vahvistettava. Kaikkien on voitava luottaa siihen, että tehtävät päätökset ovat reiluja.

Suomen saamme liikkeelle vain me suomalaiset itse, yksilöinä ja yhteisönä. Tärkeimmät hyvinvointiimme liittyvät päätökset teemme me kaikki itse omassa elämässämme. Poliittisten päättäjien on tehtävä oma osansa, mutta kaikki suomalaiset tarvitaan mukaan.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu aikaisempien sukupolvien kovalla uurastuksella. Kokoomus haluaa turvata tämän hyvinvointiyhteiskunnan myös tuleville sukupolville. Meillä on velvollisuus ja vastuu jättää tämä maa parempaan kuntoon kuin millaisena olemme sen hoitaaksemme saaneet.

Tervetuloa mukaan korjausliikkeeseen rakentamaan parempaa Suomea!

Alexander Stubb

Kokoomuksen puheenjohtaja

1

Asetetaan

TYÖ ETUSIJALLE

Suomi voi menestyä vain työtä tekemällä ja yrittämällä. Tulevaisuutemme palvelut ja lastemme hyvinvointi rahoitetaan vain yksityisen sektorin työpaikkojen kautta. Työtä tarvitsemme kuitenkin laajemmin koko yhteiskunnan osalta. Tällä hetkellä Suomen hyvinvointi ei ole kestäväällä pohjalla. Ainoa tapa säilyttää hyvinvointiyhteiskunta on tehdä päätöksiä, jotka lisäävät työtä Suomessa.

Mitä useampi työikäinen suomalainen tekee töitä, sitä paremmin meillä menee. Tästä syystä työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Toimia työn määrän lisäämiseksi ryhdytään mittaamaan yksityisen sektorin työtuntien määrän kasvulla. Jotta työnteko on etusijalla, tarvitsemme:

- 1) **Maailman parasta työelämää**
- 2) **Matalampaa kynnystä työllistää**
- 3) **Lisää kilpailukykyä ja tuottavuutta suomalaisen työhön ja yrittämiseen**

MAAILMAN PARAS TYÖELÄMÄ

- **Työn tekemisen ja ahkeruuden kannusteita** vahvistetaan. Sosiaaliturvaa ja verotusta uudistetaan siten, että työllä ansaitusta eurosta jää pienillä tuloilla aina vähintään 50 senttiä käteen.
- **Työn tekemisen** täytyy olla nykyistä kannattavampaa. Siksi tuloverotusta kevennetään kaikissa tuloiluokissa.

- **Uudistetaan työaikalainsäädäntö** vastaamaan työelämän muutoksia. Lisätään työajan joustoja. Laajennetaan työaikapankkien käyttöä. Lisätään osa-aikatyön mahdollisuuksia, jotta erityisesti pienten lasten vanhemmat, osatyökykyiset, vanhuseläkkeellä olevat ja työeläkkeellä olevat voivat osallistua nykyistä joustavammin työelämään.
- **Ikä syrjintä on väärin.** Tuetaan ikääntyneiden työntekijöiden mahdollisuuksia jatkaa työelämässä nykyistä pidempään. Otetaan käyttöön ikäjohtamisen hyviä käytäntöjä työpaikoilla.
- **Kaikki lähtee siitä, että töissä on hyvä olla.** Siksi sosiaaliturvaa, sosiaalivakuutusta ja palveluita kehitetään, jotta ne yhdessä tukevat työntekoa ja työkykyä. Sairauspoissaoloja vähennetään vaalikauden aikana neljänneksellä. Hyvä johtaminen ja työterveyshuollon ennaltaehkäisevän toiminnan painottaminen ovat esimerkiksi työhyvinvoinnin edellytyksiä. Valmistellaan johtamisen kehittämisohjelma yhdessä järjestöjen kanssa.
- **Työelämästä tehdään tasa-arvoisempi.** Vanhemmuuden kustannukset jaetaan nykyistä tasaisemmin

työnantajien välillä. Uudistetaan vanhempainvapaa-järjestelmä siten, että se tukee tasa-arvoista vanhemmuutta ja lisää pienten lasten vanhempien työllisyyttä.

- **Ihan jokaisen panos tarvitaan.** Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten, osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua työelämään parannetaan.
- **Siirtymisen palkkatyöstä yrittäjäksi** – ja päinvastoin – pitää olla helpompaa. Yrittäjän ja palkansaajan sosiaaliturvan perusteettomat erot poistetaan.
- **Työn perässä muuttaminen** tehdään kannattavammaksi. Asuntopolitiikkaa uudistetaan tukemaan työvoiman liikkuvuutta. Lisätään markkinaehtoista, kohtuuhintaista asuntorakentamista. Siirretään asumisen verotuksen painopistettä tukemaan ihmisten kuhunkin elämäntilanteeseen sopivan asunnon valintaa.

MATALAMPI KYNNYS TYÖLLISTÄÄ

- **Tulevaisuuden työelämässä tarvitaan nykyistä enemmän joustoja.** Kannustetaan työntekijöitä ja työnantajia lisäämään paikallista sopimista ja siihen liittyvien neuvottelurakenteiden syntymistä.
- **Työllistämisen kynnystä alennetaan.** Pidenne-tään koeaikaa puoleen vuoteen, jotta työnantaja pysyy vakuuttumaan siitä, että työntekijä on työtehtävään sopiva. Pitkäaikaistyötön on voitava palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erityisiä perusteluita.
- **Työllistämisen esteitä ja byrokratiaa puretaan.** Kehitetään yritysten verkkoasiointia siten, että jatkossa kaikki työnantajan ja työntekijän velvoitteet hoituvat yhdessä palvelussa.
- **Luodaan oppisopimuskoulutuksen rinnalle uusi koulutusopimus.** Siitä tehdään sekä nuorten että yritysten kannalta joustava ja houkutteleva väylä ammattiin ja työelämään.
- **Työperäistä maahanmuuttoa lisätään** luopumalla työvoiman saatavuusharkinnasta. Rakennetaan yhdessä kansainvälisten yritysten ja työvoimatoimistojen kanssa joustavampi käytäntö asiantuntijoiden työlupien vauhdittamiseksi Suomeen.

LISÄÄ KILPAILUKYKYÄ JA TUOTTAVUUTTA SUOMALAISEEN TYÖHÖN JA YRITTÄMISEEN

- **Tuetaan kaikkia ratkaisuja,** jotka lisäävät suomalaisen työn kilpailukykyä suhteessa keskeisiin kilpailijamaihimme.
- **Työuria pidennetään.** Työuran katkoksia ja työikäisten poissaoloja työmarkkinoilta vähennetään. Työttömyysturvaa uudistetaan sen keston ja porrastuksen osalta työn vastaanottoa kannustavammaksi.
- **Uudistetaan pk-yritysten ja elinkeinonharjoittajien verotusta** siten, että se kannustaa nykyistä vahvemmin työllistämiseen ja investointeihin. Toteutetaan pitkä liukuma kohti Viron yritysveromallia niin, että yhteisövero pidetään edelleen kilpailukykyisellä tasolla. Selvitetään varausten käyttö siten, että tietty osa voittoa voidaan pitää yrityksessä kasvua ja työllistämistä varten. Kotimaista omistajuutta ja investointeja Suomeen edistetään pääomatuloveroa, osinkojen verotusta ja perintöveroa kehittämällä.
- **Kaikkien Suomen alueiden voimavarat ja erityiset vahvuudet otetaan käyttöön** talouden täyden potentiaalin hyödyntämiseksi.
- **Käynnistetään kunnianhimoinen reilun kilpailun ohjelma,** jonka tavoitteena on vahvistaa markkinoiden toimintaa ja alentaa kuluttajahintoja. Kuntien palvelutuotannossa tehdään tilaa yksityisen sektorin ja järjestöjen palvelutuotannolle. Laajennetaan palveluseleiden käyttöä.
- **Julkisissa investoinneissa** otetaan käyttöön pidempiaikainen suunnitelma, jossa priorisoidaan valtakunnalliset investoinnit muun muassa ICT:ssä, liikenteessä ja energiantuotannossa.
- **Tutkimus-, kehitys- ja innovaatioympäristömme kilpailukyky turvataan** vahvistamalla koulutusjärjestelmän ja yliopistojen rahoitusta. Rahoitusta ohjataan kansallisesti strategisesti keskeisten tieteenalojen tutkimusinfrastruktuureihin. Kasvatetaan yksityisten ja julkisten tutkimusinvestointien määrää. Varmistetaan yritysten t&k- sekä kasvurahoituksen saanti.
- **Suomi elää viennistä.** Kilpailukykyyn tavoitteeksi asetetaan pk-vientiyritysten määrän nostaminen 25 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

2

Käännetään

OSAAMINEN UUTEEN NOUSUUN

Suomalaisten osaaminen käännetään uuteen nousuun. Suomen menestys perustuu korkeaan osaamiseen ja sivistykseen. Jokaisen ihmisen vahvuuksia ja osaamista kehittämällä ja hyödyntämällä koko yhteiskunta vahvistuu. Koulutus on kaikkien ulottuvilla. Suomi uudistetaan luovaksi ja tuottavaksi innovaatioympäristöksi. Luovuus ja uudet ajatukset vaativat sivistyksen ja suvaitsevaisuuden ilmapiiiriä, jota vahvistetaan.

Jotta Suomesta saadaan tehtyä maailman osavien ja innovatiivisin kansa, tarvitsemme:

- 1) **Oppimisesta innostavaa ja elämänmittaista**
- 2) **Uudenlaiset oppimisympäristöt**
- 3) **Kansainvälisempää osaamista**

OPPIMISESTA INNOSTAVAA JA ELÄMÄNMITTAISTA

- **Uudistetaan varhaiskasvatusta** siten, että lapsilla on tasa-arvoisemmat oppimisvalmiudet. Lisätään liikuntaa ja musiikkia päiväkoteihin sekä vakiinnutetaan hyvät käytännöt.
- **Ruokitaan uteliaisuutta, kekseliäisyyttä ja oppimisen iloa** kaikessa koulutuksessa. Lisätään valinnaisuutta peruskoulussa, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa. Sallitaan vahvuuksien löytäminen ja oman osaamisen kehittäminen aivan kaikenlaisista taustoista tuleville lapsille ja nuorille. Lisätään yhteistyötä koulujen sekä yritysten ja kansalaisjärjestöjen kesken.

- **Uudistetaan oppiminen ja opettajan työ digisukupolven ehdoilla.** Rakennetaan virtuaalisia oppimisympäristöjä ja uudistetaan pedagogiikkaa. Tekniikka otetaan oppimisen palvelukseen.
- **Työelämän muuttuessa osaamista on päivitettävä ammatista ja iästä riippumatta.** Aikuis-koulutus, avoin korkeakoulutus ja vapaa sivistystyö valjastetaan tukemaan erilaisia koulutuspolkua, työmarkkinoiden osaamistarpeita ja työkyvyn edistämistä.

OPPIMISYMPÄRISTÖT UUSIKSI

- **Perusopetus kaipaa loikkaa tulevaisuuteen.** Siirretään painopistettä oppiainesisältökohtaisesta opetuksesta oppimisen, opiskeluinnon, ajattelun ja ongelmanratkaisemisen taitojen, yhteistyö- ja kommunikaatiovalmiuksien sekä itsetuntemuksen vahvistamiseen.
- **Uudistetaan suomalainen lukiokoulutus.** Määritellään lukion osaamistavoitteet uudelleen ja päivitetään koulutuksen sisällöt ja pedagogiikka vastaamaan

uuden ajan haasteisiin. Uudistetaan ylioppilaskirjoitukset mittaamaan uudella tavalla tiedollista osaamista ja valmiuksia suhteessa jatkuvasti muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin.

- **Toteutetaan yliopistouudistus 2.0**, jolla parannetaan opetuksen ja tutkimuksen laatua, lisätään yliopistojen kansainvälistymistä ja valmistuvien parempaa työllistymistä. Poistetaan opintojen läpäisyyn liittyvät ongelmat. Vahvistetaan kannusteita yliopistojen profiloitumiselle ja lisätään strategisen rahoituksen osuutta. Valjastetaan yliopistot nykyistä vahvemmin palvelemaan ympäröivää yhteiskuntaa tutkimustulosten kaupallistamisen kautta. Yksityishenkilöille säädetään ansio- ja pääomatulovervahennysoikeus korkeakouluille tehdyistä lahjoituksista ilman ylärajaa.
- **Kehitetään tutkimuslaitosten ja yliopistojen yhteistyötä, työnjakoa ja erikoistumista**, jotta kriittinen massa syntyy useammilla paikkakunnilla ja aloilla. Tuetaan mahdollisia tutkimuslaitosten yhdistämissä yliopistoihin. Lisätään ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välistä yhteistyötä duaalimalli säilyttäen.

KANSAINVÄLISEMPÄÄ OSAAMISTA

- **Parannetaan suomalaisten kieli- ja kommunikaatiotaitoja.** Aloitetaan kieltenopetus varhaiskasvatuksessa. Perusopetuksessa kieltenopetus aloitetaan ensimmäisestä luokasta lähtien. Laajennetaan kaikkien oppilaitosten kielivalikoimaa virtuaalisten oppimisympäristöjen avulla.
- **Lisätään kansainvälistä opiskelija- ja henkilöstövaihtoa kaikilla koulutusasteilla.** Tuodaan vaihtoon lähteminen yhä useamman ulottuville. Vahvistetaan oppilaitosten kansainvälistä yhteistyötä.
- **Tehdään koulutuksesta vientivaltti. Luodaan Suomi-koulu vientipaketti.** Tavoitellaan Suomeen opiskelijoita kaikkialta maailmasta. Mahdollistetaan lukukausimaksujen kerääminen EU/ETA-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta ja kannustetaan heitä jäämään Suomeen työskentelemään opintojen jälkeen.

3

KEHITETÄÄN HYVINVOINTIA *vaikeinakin aikoina*

Vaikeinakin aikoina Suomi on pärjännyt, koska yhteiskuntamme turvaverkkoon on voinut luottaa. Pidämme huolta heikommista. Suomi on taloudellisesti niin haastavassa tilanteessa, että tarvitsemme uusia keinoja hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden järjestämiseksi. Julkiset palvelut ovat jokaista suomalaista varten ja siksi ne on rakennettava yhdessä suomalaisten kanssa. Hyvinvointi turvataan parhaiten keskittymällä ongelmien ennaltaehkäisyyn jälkikäteisen ongelmienhoidon sijaan.

Suomessa kaveria ei jätetä. Jotta saamme kehitettyä hyvinvointia vaikeinakin aikoina, tarvitsemme:

- 1) **Valinnanvapautta ja tasa-arvoa hyvinvointipalveluihin**
- 2) **Painopisteen ennaltaehkäisyyn**
- 3) **Hyvinvointia yhteisöllisyydestä**

VALINNANVAPAUTTA JA TASA-ARVOA HYVINVOINTIPALVELUIHIN

- **Lisätään ihmisten mahdollisuuksia** valinnanvapauteen hyvinvointipalveluissa tuloluokkaan ja yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Jokainen suomalainen on oman hyvinvointinsa paras asian tuntija.
- **Toteutetaan terveydenhuollossa valinnanvapausmalli**, jossa perusterveydenhuollon rahoitus-

osuus kulkee ihmisen valitsemalle palveluntuottajalle. Sama rahoitusosuus, joka tulee esimerkiksi kunnan terveyskeskukselle, maksetaan kunkin asiakkaan itse valitsemalle, hyväksytylle palveluntuottajalle. Rahan on seurattava potilasta, ei päinvastoin.

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta jatketaan** kehittämällä parhaita mahdollisia palveluita jokaiselle suomalaiselle. Tavoitteena on nykyistä tasa-arvoisempi palvelujärjestelmä, toimiva palvelukokonaisuus ja palveluiden saatavuuden parantaminen. Tavoitteena on saavuttaa tasa-arvoiset ja laadultaan maailmanluokan palvelut siten, että ne voidaan järjestää taloudellisesti mahdollisimman tehokkaasti.
- **Rahoitusjärjestelmän uudistuksessa siirrytään aitoon monituottajamalliin**, jossa soveltuvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottavat kunnat, yritykset ja järjestöt toimivat kaikki samoilla säännöillä. Mahdollistetaan terveysalan innovaatioiden käyttöönotto kokeiluiden avulla.

PAINOPISTE ENNALTAEHKÄISYYN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEEN

- **Palvelujen kehittämisessä lähtökohdaksi** otetaan kerralla kuntoon -periaate. Eri viranomaisten yhteistyö rakennetaan tavalla, jossa käyttäjän näkökulmasta palvelut näyttävät saumattomana palvelukokemuksena, mukaan lukien digitaaliset palvelut. Tulevaisuuden julkiset palvelut rakennetaan yhdessä kansalaisten kanssa.
- **Ikäihmisten terveyttä ja itsenäistä toimintakykyä** tuetaan hyvinvointia ja terveyttä edistävillä palveluilla. Ikäihmisten itsenäinen asuminen mahdollistetaan erilaisin asumismuodoin ja kehitetään kotiin vietäviä palveluja.
- **Tuetaan veropolitiikalla terveyttä edistäviä valintoja.** Erityisesti vähäisen liikunnan ja epäterveellisen ravinnon sekä tupakoinnin ja alkoholinkäytön haittavaikutuksiin kiinnitetään enemmän huomiota.

- **Elinympäristön terveellisiä ja turvallisia rakenteita vahvistetaan yhdyskuntasuunnittelussa,** asumisessa, palveluissa, liikenteessä ja muussa rakennetussa ympäristössä sekä luonnonympäristössä.

HYVINVOINTIA YHTEISÖLLISYYDESTÄ

- **Yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa** lisätään niin että tukea tarvitsevat ja tukea antavat ihmiset voivat tehokkaasti ja nopeasti löytää toinen toisensa.
- **Yhdyskuntarakennetta kehittämällä luodaan esteetön ympäristö,** jossa on helppo liikkua ja joka takaa palvelujen saavutettavuuden. Yhdyskuntasuunnittelulla edistetään yhteisöllisyyttä ja luodaan mahdollisuuksia yhteisöllisille toimintamuodoille, esimerkiksi alueen vanhuksille tai lapsiperheille voidaan rakentaa suojaverkko yhdessä kunnan kanssa alueen omista vapaaehtoisista.

4

Suomesta PUHTAIDEN JA KESTÄVIEN RATKAISUJEN EDELLÄKÄVIJÄ

Vastuu ympäristöstä tarkoittaa sitä, että huolehdimme lastemme ja tulevien sukupolvien vapaudesta nauttia puhtaasta maapallosta, sen resursseista ja luonnon rikkaudesta. Ilmastonmuutos on aikamme suurin uhka. Maailmalla luonnonvarat hupenevat, väestö kasvaa ja luonnon monimuotoisuus köyhtyy. Tarvitsemme uusia tapoja luoda kestävää kasvua siten, että ympäristöstä pidetään huolta ja että se jätetään tuleville sukupolville paremmassa kunnossa. Kestävien ratkaisujen tarve kasvaa ja edelläkävijä voittaa tulevaisuuden markkinoilla.

Jotta Suomesta tehdään puhtaiden ja kestävien ympäristöratkaisuiden kärkimaa ja tulevien sukupolvien ympäristövelka jätetään pienemmäksi, tarvitsemme:

- 1) Vastuuta ilmastosta ja Itämerestä
- 2) Kasvua ympäristöfiksulla ratkaisuilla
- 3) Puhdasta energiaa

VASTUUTA ILMASTOSTA JA ITÄMERESTÄ

- **Tehdään kaikki voitava kunnianhimoisen kansainvälisen ilmastopimuksen aikaansaamiseksi.** Euroopan tulee näyttää esimerkkiä, mutta ilman muiden mukaan tuloa riski hallitsemattomasta ilmastonmuutoksesta ei poistu.
- **Itämeren pelastamiseksi tarvitaan tekoja Suomessa ja kansainvälisesti.** Itämeren rantavalttioiden on toteutettava sovitut toimenpiteet. Suomen oma sitoumus Saaristomeren hyvän tilan saavutta-

miseksi vuoteen 2020 mennessä toteutetaan muun muassa tehostamalla ravinteiden kierrätystä. Maatalouden tukijärjestelmän ja lainsäädännön on tuettava ravinteiden talteenottoa ja kiertoa.

- **Huolehditaan ruoantuotannon kannattavuudesta** ja siitä, että kuluttajat saavat haluamiaan tuotteita. Tarjolla on oltava suomalaista puhdasta, turvallista ja terveellistä sekä kestävällä tavalla tuotettua ruokaa. Avaamalla määrätietoisesti uusia markkinoita suomalaiselle ruoalle luodaan työtä koko elintarvikeketjuun tuottajasta teollisuuteen asti.
- **Yhteyttä luontoon myös kaupungeissa edistetään luomalla virkistysalueita** ja luontokohteita lähellä kaupunkia.
- **Liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi auton hankinnan yhteydessä maksettavaa autoveroa kevennetään merkittävästi.** Samalla korotetaan vuosittaista ajoneuvoveroa ja polttoaineveroja siten, että verot porrastetaan nykyistä jyrkemmin päästöjen mukaan.

Tehdään uudistus asteittain ja valtiontalouden kannalta kustannusneutraalisti.

- **Joukkoliikenteen kehittäminen kaupunkiseuduilla** ja turvaaminen harvaan asutuilla alueilla on välttämätöntä. Raideliikenteen suosimista liikennehankkeissa jatketaan. Valinnoissa arvioidaan liikennevirrat, koko maan kehittämisedellytykset sekä uusien työpaikkojen luominen. Huolehditaan perusväylänpidon kestävydestä.

KASVUA YMPÄRISTÖFIKSUILLA RATKAISUILLA

- **Puretaan esteitä ympäristöfiksujen teknologioiden ja puhtaiden energiamuotojen tieltä** sääntelyä parantamalla.
- **Jatketaan vihreää verouudistusta.** Siirretään verotuksen painopistettä työnteon ja yrittämisen verottamisesta ympäristölle haitallisen toiminnan verottamiseen. Kannustetaan ympäristöystävällisiin valintoihin, oli sitten kyse kunnista, yrityksistä tai yksittäisistä ihmisistä.
- **Vahvistetaan Suomen edelläkävijyyttä bio- ja kiertotaloudessa.** Hyödynnetään kestävästi uusiutuvia luonnonvarojamme ja huolehditaan raaka-aineiden ja materiaalien tehokkaasta kierrosta.
- **Edistetään uusien teknologioiden pilotointia ja cleantechin kotimarkkinoiden syntymistä.** Luodaan pilottihankkeita varten riskirahasto, joka kannustaa kuntia julkisissa hankinnoissaan valitsemaan

cleantechia jakamalla uusista teknologioista mahdollisesti koituvia riskejä. Tehdään siirrot riskirahaston rahoittamiseksi valtion budjetin sisällä.

PUHDASTA ENERGIAA

- **Suomi etenee kunnianhimoisesti kohti hiili-neutraalia yhteiskuntaa uutta teknologiaa hyödyntäen** ja siirtyen uusiutuvien energianlähteiden käyttöön. Tavoitteena on, että Suomi luopuu fossiilisista polttoaineista vuoteen 2050 mennessä.
- **Mitään päästötöntä tai vähäpäästöistä tuotantomuotoa, myöskään ydinvoimaa, ei suljeta pois.**
- **Energiahuollon omavaraisuutta ja toimitusvarmuutta lisätään suosimalla uusiutuvia kotimaisia energialähteitä** ja luomalla edellytyksiä sähköntuotantokapasiteetin lisäämiselle. Vauhditetaan korkealuokkaisten biopolttoaineiden käyttöä tuontiöljyn käytön hillitsemiseksi.
- **Isojen energiaratkaisujen ohella tarvitaan hajautettua energiantuotantoa.** Yrityksiä, yhteisöjä ja maatiloja kannustetaan siirtymään puhtaan lähienergiaan sääntelyä purkamalla ja investointeja tukemalla.
- **Kehitetään älykkäitä sähköverkkoja ja helpotetaan energiapalveluyritysten markkinoillepääsyä.** Näin mahdollistetaan kotitalouksien ja pientuottajien sähkönmyynti verkkoon ja parannetaan energiatehokkuutta.

5

Vahvistetaan Suomen TURVALLISUUTTA JA KANSAINVÄLISTÄ ASEMAA

Euroopan turvallisuusjärjestelmän perusta horjuu. Uhkakuvat maailmalla ja myös Suomen sisäisen turvallisuuden osalta ovat kasvaneet. Tilanne edellyttää Suomelta selkeän tavoitteellista ulko- ja turvallisuuspoliittista strategiaa sekä konkreettisia toimia Suomen turvallisuuden ja kansainvälisen aseman vahvistamiseksi. Suomen on samalla tartuttava rohkeasti kansainvälisen talouden luomiin mahdollisuuksiin.

Jotta säilytämme vakaan ja turvallisen ilmapiirin Suomessa, tarvitsemme:

- 1) Resursseja ja yhteistyötä turvallisuuteen
- 2) Aktiivista osallistumista läntiseen arvo-yhteisöön
- 3) Rohkeaa tarttumista kansainvälisen talouden mahdollisuuksiin

RESURSSEJA JA YHTEISTYÖTÄ TURVALLISUUTEEN

- Puolustusvoimien määrärahat nostetaan uskottavan puolustuskyvyn edellyttämälle tasolle. Vaalikauden aikana päätetään merivoimien suuri hankinta ja aloitetaan ilmavoimien Hornetien korvaushanke.
- Nato-jäsenyys lisää Suomen turvallisuutta ja vaikutusvaltaa. Ylläpidetään mahdollisuutta hakea jäsenyyttä ja annetaan eduskunnalle selonteko mahdollisen jäsenyyden vaikutuksista. Selvitys voidaan tehdä yksin tai yhdessä Ruotsin kanssa. Jäsenyyden

toteutuminen edellyttää kansalaisten, eduskunnan ja valtiojohton tukea.

- Pohjoismaista – erityisesti Suomen ja Ruotsin välistä – puolustusyhteistyötä syvennetään. Suomen on oltava valmis yhteistyöhön Ruotsin kanssa myös kriisiaikana.
- Nato-kumppanuutta ja EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa kehitetään siten, että niistä on konkreettista hyötyä Suomen puolustuskyvylle. Painopisteen on oltava voimavaratyössä, puolustusteollisuuden kehittämässä ja harjoitustoitinnassa.
- Suomen on pystyttävä ennakoimaan uhkia ja varautumaan myös uudentyypisiin uhkiin, kuten terrori-iskuihin, hybridisodankäyntiin ja tietoverkkohyökkäyksiin. Esitetään tiedustelulainsäädäntöä, joka vahvistaisi Suomen turvallisuutta. Lainsäädännössä määritellään yksiselitteisesti eri viranomaisten toimivaltuudet myös tietoverkoissa. Uudistukset toteutetaan yksityisyyden suoja ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

- **Poliisin toimivaltuudet ja voimavarat mitoitetaan tarkoituksenmukaisesti.** Muun muassa väkivalta- ja seksuaalirikoksista sekä rattijuoppoudesta tuomittavien rangaistusten vähimmäisasteikkoja kiristetään. Vakavampien rikosten vanhenemisaikaa pidennetään.
- **Perheväkivaltaa ja haavoittuviin ryhmiin kohdistuvaa väkivaltaa torjutaan** entistä määrätietoisemmin. Kunnissa varmistetaan, että apu on jokaisen saatavissa ja yhteistyö viranomaisten ja järjestöjen kesken toimii. Viranomaiset tarvitsevat riittävät toimivaltuudet voidakseen ehkäistä pedofiliaa ja muuta rikollista toimintaa tietoverkoissa.
- **Kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi kehitetään lainsäädäntöä ja ohjelmia,** jotka auttavat pääsemään irti rikollisesta toiminnasta. Kynnystä lähteä ulkomaille terroristiseen toimintaan nostetaan kieltämällä se tarvittaessa lailla.

SUOMI ON AKTIIVINEN OSA LÄNTISTÄ ARVOYHTEISÖÄ

- **Suomen paikka määritellään kiinteänä osana pohjoismaista, eurooppalaista ja läntistä arvo yhteisöä.** Samalla vahvistetaan Suomen suhteita keskeisiin nouseviin talouksiin.
- **Työskennellään sen eteen, että Euroopan unionin yhtenäisyys säilyy,** ja unionin toimintakyky vahvistuu. Puolustetaan euroa, suomalaisten valuuttaa. Tehdään aloitteita EU:n keskittymiseksi talouskasvun, työllisyyden ja turvallisuuden vahvistamiseen.
- **Vahvistetaan kahdenvälisiä suhteita Yhdysvaltoihin,** jonka merkitys poliittisena ja taloudellisena kumppanina kasvaa.
- **Venäjä on jatkossakin Suomelle tärkeä naapuri.** Emme kuitenkaan hyväksy toimia, joilla Venäjä rikoo kansainvälistä oikeutta ja horjuttaa Euroopan turvallisuutta. Jatketaan yhteistyötä Venäjän kanssa siinä määrin kuin se on vallitsevissa olosuhteissa

mahdollista. Työskennellään sen eteen, että Venäjä palaa kunnioittamaan eurooppalaisen turvallisuuden periaatteita. Tällöin myös yhteistyö Euroopan unionin kanssa voidaan palauttaa.

SUOMI TARTTUU ROHKEASTI KANSAINVÄLISEN TALOUDEN MAHDOLLISUUKSIIN

- **Suomessa tehtävän työn lisääminen nostetaan myös EU-politiikan keskeiseksi ohjenuoraksi.** EU-tason säätelyn kansallisessa toimeenpanossa vältetään talouskasvua haittaavaa ylimääräistä sääntelytaakkaa. Vaikutetaan EU:n sisämarkkinoiden kehittämiseksi erityisesti digitalouden ja energiaunionin aloilla.
- **Edistetään kaupan vapauttamista,** koska se luo uusia mahdollisuuksia Suomen talouden kasvattamiseen. Erityisesti EU:n ja Yhdysvaltojen välinen vapaakauppasopimus on Suomelle tärkeä.
- **Diplomatian keinoin tartutaan sekä talouden kehitykseen että ilmastonmuutokseen aiempaa korkeammalla painoarvolla.**
- **Suunnataan ulkoasiainhallinnon resurssit tukemaan suomalaista työtä.** Vahvistetaan Team Finland -tukipalveluja ja viennin rahoitusta. Suomen ulkomaanedustustot kohdennetaan tukemaan paremmin taloudellisia ulkosuhteita. Aktiivista Team Finland -työtä viennin, matkailun ja ulkomaisten investointien edistämiseksi lisätään.
- **Kehityspolitiikan lähtökohdaksi nostetaan ihmisoikeusperusteisuus ja oikeusvaltion edistäminen.** Tyttöjen ja naisten oikeudet, kuten seksuaalioikeudet, pysyvät Suomen kehityspolitiikan keskiössä. Samalla Suomen kehitysyhteistyö nostetaan toimimaan suomalaisen osaamisen ovenavaajana kehitysmaiden nopeasti kasvaville markkinoille. Suomalaisyriyten osaamisen siirtämistä tuetaan muun muassa uudistetuilla korkotukiluotoilla, hallinnon paremmalla koordinaatiolla ja kehitysapukriteerien johdonmukaisella tulkinnalla.

UUSI TAPA TOIMIA

Parempaan Suomeen ei päästä ainoastaan sitoutumalla edellä esiteltyihin tavoitteisiin. Niiden toteutuminen edellyttää uutta tapaa toimia. Vain niin Suomi saadaan liikkeelle.

MÄÄRÄTIETOISEMPAA JA KETTERÄMPÄÄ PÄÄTÖSENTEKOA

- **Hallitusohjelman toimeenpanemiseksi sovi- taan ensimmäiseen budjettiriiheen mennessä yksityiskohtaisemmasta toimintasuunnitel- masta**, joka sisältää ohjelman talousraamin eli jul- kisen talouden suunnitelman. Ohjelman keskeisim- mät tavoitteet puretaan mittareiksi, joilla seurataan hallituksen tavoitteiden toteutumista ja aikaansaa- tua muutosta. Päätöksenteko perustetaan aikaisem- paa vahvemmin näyttöön ja tutkittuun tietoon.
- **Luodaan Suomeen uudenlainen kokeilukult- tuuri.** Vakiinnutetaan politiikkakokeilut osaksi muu- tosten tekemistä. Perustetaan kokeilualueita, joilla uusia innovaatioita voidaan testata kevyemmillä lupaprosesseilla. Luodaan lainsäädännölliset edelly- tykset politiikkakokeiluiden toteuttamiseen. Avataan palvelujen kehittäminen kansalaisille luomalla hallin- nonrajat ylittävä alusta palvelumuotoilulle.
- **Suomeen luodaan yhtenäisempi valtioneuvosto nykyisen ministeriörakenteen sijaan.** Ministe- riöiden ja ministereiden määrää vähennetään. Minis- teriöjako on voitava joustavasti muuttaa pitkän aikavälin strategisten painopisteiden mukaan. Halli- tuksen keskeisimpien, poikkihallinnollisten hankkei- den johtamiseen nimitetään vastuuministerit.
- **Konsensukselle asetetaan koeaika.** Työmarkkina- asiat valmistellaan yhdessä työelämän osapuol- ten kanssa. Konsensukselle asetetaan tulosvastuu siten, että jos uudistuksista ei löydy laajaa yhteis- ymmärrystä hallituksen määrittelemään aikarajaan mennessä, hallitus kantaa vastuun välttämättömien uudistusten läpiviemisestä.

DIGITALISAATIOLLA TUOTTAVUUTTA JA TEHOKKUUTTA

- **Digitalisaatio on seuraavien vuosien merkittä- vin yhteiskuntaamme ja arkeamme muuttava ilmiö.** Sen hyötyjen ja haittojen kanavoituminen riippuu Suomen ketteryydestä. Tarvitaan samaan

aikaan vahvaa keskitettyä pitkäjänteistä johtamista ja nopeaa hajautettua toteutusta.

- **Julkinen sektori digitalisoi omat palvelunsa helpokäyttöisiksi ja käyttäjälähtöisiksi**, luo markkinaa innovatiivisilla hankinnoilla ja luo digi- taalisille innovaatioille suotuisan osaamisympäris- tön. Pyrkimyksenä on helpottaa suomalaisten elä- mää, olipa kyse sitten asioinnista tai palveluista.
- **Luodaan uusien ratkaisujen kokeiluympäris- töjä aloille, joilla julkinen sektori on vahva markkinatoimija** (esimerkiksi koulutus, tervey- denhuolto, liikenne ja yhdyskuntarakentaminen). Strateginen kumppanuus Suomen ja Viron välillä luo edelläkävijyyttä rajat ylittävälle digitaalisille pal- veluille.
- **Edistetään digitaalisten alustojen syntymistä**, joi- den päälle yritykset voivat rakentaa omia palveluitaan. Hyödynnetään avointa lähdekoodia järjestelmällisesti. Vahvistetaan Suomen kansainvälisiä tietoliikenneyh- teyksiä ja maan sisäistä infrastruktuuria. Muutetaan sääntelyä kannustamaan uuden teknologian ja inno- vatiivisten liiketoimintakonseptien käyttöönottoa.

VÄHEMMÄN SÄÄNTELYÄ, NORMEJA JA BYROKRATIAA

- **Ylimääräistä sääntelyä kaikilla toimialoilla puretaan läpileikkaavasti.** Aina jos säädetään uusi pykälä, puretaan kaksi. Käydään sitkeästi kansalaisia kiusaavan byrokratian kimppuun.
- **Sitoudutaan olemaan lisäämättä teollisuuden kustannus- ja sääntelytaakkaa.** Kaikessa uudessa lainsäädännössä arvioidaan erikseen yritysvaikutukset.
- **Toteutetaan lupaprosessien sujuvoittamisuu- distus.** Luvitukseen säädetään käsittelytakuu ja luvi- tuksessa edetään kohti yhden luvan periaatetta.
- **Luodaan valtioneuvoston yhteyden riippuma- ton toimielin**, jonka tehtävä on toimia lainsäädän- tötyön laadun suodattimena ja valvoa sääntelyn laa- tua ja keinojen vaikuttavuutta.

Hyvinvointiyhteiskunnan

RAHOITUS KESTÄVÄLLE POHJALLE

Pysyvää hyvinvointia ei voi rakentaa velaksi. Olisi väärin maksattaa oma hyvinvointimme lapsillamme ja lastenlapsillamme. Tästä syystä hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus täytyy laittaa kestäväälle pohjalle.

- **Sovitaan heti vaalikauden alussa julkisen talouden suunnitelma nelivuotiskaudelle.** Kokonaisveroaste ei nouse julkisen talouden suunnitelmakaudella.
- **Menoraami ja julkisen talouden suunnitelma asetetaan siten, että valtion ja kuntien talouden rakenteellinen alijäämä katetaan vaalikauden loppuun mennessä.** Sopeutustoimien mittakaava määritellään valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin arvioiden mukaan siten, että se riittää saavuttamaan asetetut tavoitteet. Tämä edellyttää valtion osalta arviolta noin kolmen miljardin euron nettosopeutustoimia, jotka toteutetaan menosäästöin. Kuntatalouden tasapainottaminen edellyttää kuntien tehtävien ja veloitteiden karsimisen jatkamista sekä kuntien omia toimia.
- **Päätökset julkisen talouden sopeuttamistoimista on tehtävä heti ja toteutettava etupainotteisesti.** Menosopeutuksesta päätettäessä mitään yksittäistä kohdetta ei suljeta pois, mutta säästöjä vältetään koulutusmenoista, työllisyyden ja kasvun kannalta kriittisistä menoista sekä yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista.
- **Tässä ohjelmassa esitetyt menolisäykset toteutetaan uudelleenkohdennuksina valtion budjetin sisällä.** Veronkevennykset rahoitetaan menosäästöin sekä työllisyyden ja kasvun kannalta vähiten haitallisia veroja kiristämällä.
- **Asiantuntija-arviot julkisen talouden kestävyysvajeesta asettuvat noin neljään prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon,** kun sovitun eläkeuudistuksen vaikutukset huomioidaan laskelmassa. Tehdään vaalikauden loppuun mennessä päätökset koko kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavista toiminnoista. Kestävyysvajeen kattamiseksi lisätään työn määrää, parannetaan työmarkkinoiden toimintaa, lisätään tuottavuutta yksityisellä ja julkisella sektorilla sekä vähennetään julkisia menoja.

KOKOOMUS

Tämä on korjausliike.